

NÁZEV/TÉMA: **Život Karla Hynka Máchy**

Vyučovací předmět: Český jazyk a literatura

Škola: SOS informatiky a spojů, Čichnova

Učitel: Mgr. Klára Zaplatilová

Třída + počet žáků: 2. Ročník, LG2, 32 žáků

Časová jednotka: 1 vyučovací hodina, 45 minut

Použité metody: brainstorming, metoda ANO- NE, pětilístek

Formy: frontální výuka, samostatná práce, skupinová práce

Uspořádání třídy: klasické – lavice po dvou

Charakteristika třídy (32 žáků, z toho žáci s SPU – 6)

Situace: Žáci probírali téma českého romantismu již dříve, během druhého pololetí. Zde se jedná o jednu ze závěrečných hodin celého školního roku, takže cílem není probírat zcela nové učivo, ale zopakovat to dosavadní a zaměřit se spíše na zajímavosti o jedné z nejdůležitějších osobností českého romantismu. Nacházíme se tedy v situaci, kdy je klasifikace téměř uzavřená.

Kompetence:

K1) komunikativní kompetence – žák se vyjadřuje srozumitelně a přiměřeně situaci, v písemné podobě se vyjadřuje přehledně a jazykově správně, zaznamenává si podstatné myšlenky z textu i projevů jiných lidí

K2) personální a sociální kompetence – žák reaguje adekvátně na hodnocení svého okolí, zvažuje názory jiných lidí, přispívá k diskuzi

Výukové cíle:

C1) Žáci jsou schopni definovat pojem romantismus.

C2) Žáci si uvědomují, jaké romantické prvky lze najít v životě Karla Hynka Máchy.

C3) Žáci jsou schopni postihnout hlavní události Máchova života a jeho pravděpodobné povahové rysy.

Potřebný materiál včetně přesného uvedení zdrojů:

tabule, fixy;

text pro práci metodou ANO-NE (přiložen k přípravě, zpracován dle internetového zdroje:

<http://www.webmagazin.cz/index.php?id=746&styp=all>).

EVOKACE: Brainstorming - Romantismus

Žáci píší na tabuli vše, co je napadá v souvislosti s pojmem romantismus – místo, čas, autoři, díla, znaky, literární žánry, co je vlastně romantické? Učitel na závěr vybírá a shrnuje to nejdůležitější, čímž by měla vzniknout definice tohoto pojmu. (K1, K2, C1) – 7 minut

UVĚDOMĚNÍ SI VÝZNAMU: Metoda ANO-NE – K.H.Mácha

Žáci pracují s textem metodou ANO-NE, která je jim vysvětlena po rozdání pracovních listů. Do listů si mohou dělat vlastní poznámky, podtrhávat apod. (K1, C2) – 20 minut

REFLEXE: Metoda ANO-NE – K.H.Mácha

Učitel vyzve žáky k předložení navrhovaných odpovědí, společně se snaží najít vhodné argumenty k obhájení odpovědí, ty jsou zaznamenávány na tabuli. (K2, C2, C3) – 7 minut

Pětílístek – K.H.Mácha

Žáci pomocí této metody shrnou hlavní opěrné body textu. Odpoví si tedy na řečnickou otázku v úvodu textu. „Pětílístky“ zpracovávají ve skupinkách po čtyřech. Nejzajímavější nebo opakující se nápady píše učitel na tabuli. (K1, C2, C3) – 11 minut

Pedagogická reflexe (co se mi podařilo, co mohu příště udělat lépe):

U brainstormingu se žákům příliš nechtělo chodit k tabuli a psát své myšlenky, musela jsem je vždy trochu „nakopnout“.

Žáci reagovali kladně na obsah textu, ale méně se jim líbil jeho rozsah.

Bylo by dobré příště očíslovat řádky textu, aby se v nich lépe hledalo.

Pětílístek se z časových důvodů nestihl dodělat celý, respektive nezůstal prostor pro všechny skupiny.

Příště bude lepší tento druh výuky zařadit do nějaké půlené skupiny.

K přípravě příkládám:

Příloha č. 1 - texty, s nímž žáci pracovali

Příloha č. 2 - tabulky s výroky s metodě ANO-NE

Příloha č. 1

Jaký byl K. H. Mácha?

O Máchovi se už napsalo desítky knih a studií, kde se jeho život a dílo zkoumalo ze všech možných úhlů. Přesto těžko přesně charakterizovat povahu Máchovu, povahu složitě osobnosti plné velkých extrémů.

Mácha kromě přírody miloval společnost. Inu lépe se exhibuje před kumpány v hospodě, než před srnkami v lese. Do rejstříku touhy předvádět se plně zapadá jeho divadelní ochotničení u Tyla. Kritika mu ale vždy coby herci vyčítala nepřírozenost a přílišný patos. Do svého Zapisníku si pečlivě zaznamenal pod heslem „Hrál jsem na divadle českém“ všechny role, které ztvárnil. Mácha vůbec rád sestavoval různé přehledy a seznamy, liboval si v pořádku a systému. Tento kavárenský bohém a velmi svobodomyšlný člověk plně vykazoval známky určitého pedantství. Vždy si vše dopředu promyslel a obvykle dokázal okolí ovlivnit tak, že mu jeho představa i vyšla.

Ovšem J. K. Tyl mu zrovna tzv. „na ruku“ nešel. Tyl byl poctivý vlastenec, dobrá duše s údajně kozím hlasem, jemuž mnohé na Máchovi vadilo a rovněž i to, jak později Mácha zacházel se svou milou Lori Šomkovou. Po Máchově smrti vydal povídku s názvem „Rozervanec“ zesměšňující Máchu. Tyl pomocí ní chtěl ukázat Máchovo mnohdy kruté a nepředvídatelné jednání. Když například Tyl angažoval do svého divadla krejčovského tovaryše Jana Kašku, měl mistr Mácha, ač obě kapsy prázdné a žádné vybrané společenské postavení, ponižující poznámky na Kaškovu adresu, prostě se Máchovi nelíbilo, že si má stoupnout na jeviště s nevzdělaným člověkem. Kupodivu, když Mácha Kašku a jeho herecké umění lépe poznal, omluvil se mu, což bylo zřejmě poprvé a naposledy, co něco takového udělal. Kaška mu později ušil onen slavný šedorudý plášť.

Tyl se proti Máchovi ale provinil i tím, že zkritizoval Máj pro jeho chybějící vlastenecký náboj. Mácha ale nikdy nemohl a ani nechtěl být klasickým vlastencem obětujícím se na oltář záchrany české kulturní svébytnosti. Mácha pokud se o něco snažil, nesledoval tím žádné národní zájmy, ale především zájmy svoje. Měl už takovou povahu a Tyl těžko chápal a těžko přijímal fakt, že existovali chytří a vzdělaní literáti bez většího zápalu pro obrodu českého národa. V tomto směru Máchovi i sobě zbytečně uškodil. Je ale asi poučné, že oba zemřeli v utrpení a bídě.

Tyl se s Lori Šomkovou setkal dříve než Mácha. Přátelila se s jeho nevěstou, herečkou Magdalenou Forchheimovou. Tyl zřejmě poznal v Lori prostou, ale velmi hodnou a obětavou dívku. Mácha ji z počátku nekriticky zbožňoval, pak stejně intenzivně trápil. Podobné chování se Tylovi přičilo. Mácha si v Lori vybudoval jakousi vlastní vizi o ideální ženě, přisoudil jí vlastnosti, které neměla a pak až začal procítat, když střízlivým zrakem viděl Lori takovou jaká je, cítil se podveden a zhrzen. Přitom v podstatě podvedl jen sám sebe. Lori se nezměnila, jen Máchovi víc a víc ustupovala a o to intenzivněji ji on ničil. To, co všechno Lori provedl, by vydalo na román. Napadá mě, zda ji to do dalšího života nějak nepoznamenalo, protože se s Máchou začala stýkat už jako 17 letá dívka. Lori nikdy ale o těchto problémech nijak otevřeně nehovořila. Víme o nich z korespondence Máchy a jeho zápisků.

Mácha jako správný despota zakazoval Lori chodit samotné kamkoliv, stále ji hlídal, určoval, co bude nosit na sobě, poroučel ji ve všem a vášnivě na ni žárlil. Scény tohoto typu patřily k Máchovým oblíbeným soukromým divadelním představením. Pomocí výhrůzek si dokázal na Lori vynutit cokoliv, neboť Lori vždy podvolila.

Mácha, čítankový žárlivec, si přitom bez potíží zašpásoval na svých cestách s různými ženštinami. Fyzická láska pro něj byla záležitost samozřejmá a také ji na Lori vyžadoval. Bohužel tím rostlo riziko ostudy, tedy nechtěného mateřství, antikoncepce se tehdy prakticky nepoužívala a jedinou ochranou před početím byla sexuální abstinence před svatbou. Podobné mravní zásady ale Máchu nezajímaly. A nebyl v tomto směru v naší literatuře ojedinělý. Mnohem mladší Jan Neruda se podobnými věcmi rovněž netrápil a traduje se, že svého času před ním matky zamykaly doma své dospívající dcery. O Máchově sexualitě ale toho víme až příliš mnoho. On si totiž své prožitky zapisoval šifrou do deníku. Naštěstí o tom Lori nic netušila. Kdyby věděla, že Mácha velmi strohým jazykem evidoval přesně jejich společné intimní chvíle, nevyhýbal se líčení, co při nich Lori říkala a kde všude je realizovali, zřejmě by se s tím jako zbožně vychované děvče těžko smířovala. Čtení těchto pasáží v Máchových denících je spíše méně chutné, zvláště máte-li o Máchovi zafixovanou školní představu, že to byl ušlechtilý básník a umělec pera. Jediné totiž, co vás při četbě deníku napadne je, že Mácha trpěl poněkud sadistickými sklony. Pokud by Mácha tyto své zápisky přikrášlil a někdo je pak knižně vydal, směle bych ho nazvala markýzem de Sade české literatury. Ovšem u de Sade se skrývala za jeho zdánlivě „nenormálními“ postřehy z milostného života, určitá filosofie. Nejmodernější vědecké teorie tvrdí, že de Sade byl vlastně filosofickým předchůdcem S. Freuda. Něco podobného ale u Máchy hledat nelze.

Máchova rozpolcená osobnost ale obsahovala také mnohem vlídnější stránky. Mácha velmi slušně maloval, uměl hrát na kytaru a asi i rád zpíval, k tomu byl velmi inteligentní a sečtělý. Proto se s ním muselo zajímavě diskutovat, jeho společnost byla příjemná hlavně pro dámy. Měl prý uhrančivý pohled a dokázal se chovat velmi mile, uctivě a slušně. Tak obvykle přistupoval k lidem, jichž si vážil. Ženy se mu líbily, tudíž by se před nimi asi jen těžko předváděl nějakým neurvalstvím. Lori ale patřila zřejmě do jiné kategorie.

Do Litoměřic Mácha vlastně uprchl ve svízelné chvíli. Lori čekala nemanželské dítě a on měl tím pádem z ostudy kabát. I nekonvenční a nespoutaný Mácha se vyděsil nad stavem své dívky a připadalo mu rozumnější uklidit se mimo Prahu, kde ho nikdo neznal a odkud hodlal zorganizovat sňatek s Lori a vyřešit tím trapnou a společensky neúnosnou situaci. Svému zaměstnavateli Durasovi a i všem ostatním v Litoměřicích nalhal, že je už ženatý. Máchovi záleželo na tom, co si o něm lidé myslí a proto chtěl vystupovat jako seriózní muž i za cenu lži. A aby Lořin stav v Praze ututlal, zakázal ji vycházet ven. Z Litoměřic ji písemně vyhrožoval, že neuposlechne-li jeho příkazů, on odejde neznámo kam a už ho nikdy neuvidí.

Mácha se nechtěl ženit z lásky, ale kvůli tomu, aby se stal počestným otcem, protože se na dítě těšil. Lori ho už nezajímala. V podivné předtuše se několikrát před narozením syna zmiňoval, že to bude jeho jediné dítě. Představa otcovství ho opravdu nadchla. V práci se snažil být poctivý a pilný a proto doufal, že se jeho příjmy zlepší. Ludvíček se narodil 1. 10. 1836 a Mácha s radostí očekával a připravoval se na to, až se Lori s malým za Máchou přistěhuje. Ludvíček ale bohužel stonal už od narození s očima, Mácha s obavou o jeho zdraví psal do Prahy vyčítavé dopisy, kde si stěžoval, že ani netuší, jak se Ludvíčkovi daří, zda vůbec ještě žije, že se šíří obavami a rodiče ho ani neinformují, jak se synkovi a Lori daří. Mácha by skutečně asi býval byl dobrým otcem, sice trochu autoritativním, ale na druhé straně milujícím a starostlivým.

Autor: Martina Bittnerová, zkráceno

Zdroj: <http://www.webmagazin.cz/index.php?id=746&styp=all>

Příloha č.2

Jaký byl K. H. Máchá?	před čtením	po čtení	v textu
K. H. Máchá hrál ochotnické divadlo.			
J. K. Tyl napsal povídku Rozervanec, ve které vyjádřil obdiv k Máchovi.			
Máchá si psal šifrovaný deník.			
Máchá se velmi uctivě choval ke své milence Lori.			
Máchá odešel do Litoměřic poté, co se oženil s Lori.			
Máchá se velice těšil, až se stane otcem.			